

Natuur en groen spelen een centrale rol binnen alle ruimtelijke projecten

Natuurinclusief ontwerpen en bouwen, het speelt een steeds grotere rol binnen ruimtelijke projecten. Duurzaam, klimaatadaptief, energie- en CO₂-neutraal: het zijn termen die je steeds vaker tegenkomt. De meeste ondernemingen hebben duurzaamheid, klimaat en natuur opgenomen in hun bedrijfsfilosofie. Maar: zit het echt verankerd in het DNA van je bedrijf?

Auteur: Mariëlle van Gelder | KYBYS

Duurzaamheid en klimaatadaptatie zijn dé sleutelwoorden voor de komende jaren. Steeds meer zijn we ons ervan bewust dat we roofofbouw plegen op onze aarde en dat verandering noodzakelijk is om prettig en veilig te kunnen blijven leven. De openbare ruimte is een van de plekken waar veel winst te behalen valt. Niet door deze rücksichtslos vol te zetten met windmolens en velden met zonnepanelen, maar ook door het omarmen en benutten van de aanwezige natuur. Bomen spelen een grote rol in bijvoorbeeld het tegengaan van hittestress en het voorkomen van de gevolgen van wateroverlast. Een boom zorgt voor waterberging, brengt verkoeling, legt CO₂ vast, levert zuurstof en draagt daarmee bij aan onze (mentale) gezondheid en ons woongenot. Ook openbaar groen en voldoende ruimte voor water dragen

bij aan duurzame ambities. Elk bedrijf heeft anno 2022 duurzaamheid en klimaatadaptatie opgenomen in de doelstellingen. Met bijvoorbeeld gebruik van ledverlichting, elektrische bedrijfsauto's en zonnepanelen op het dak van het kantoorpand zijn ondernemers goed bezig. Maar duurzaamheid gaat veel verder dan dat. Zeker als je – zoals KYBYS – werkzaam bent in de openbare ruimte. Natuurlijk houden wij in ons werk rekening met klimaatadaptatieve maatregelen en duurzame oplossingen. Natuur en groen spelen daarbij vanzelfsprekend een grote rol. Want iets wat al aanwezig is, kun je prima benutten én verbeteren.

Rekening houden met het landschap

Natuurinclusief bouwen begint al bij het aller-eerste begin van een project: in de inventarisatie

tie- en ontwerpfasen. Bij KYBYS omarmen we de principes van natuurvolgend ontwerpen. We houden dan bijvoorbeeld rekening met aanwezige hoogteverschillen in het terrein. Ophogen kost geld, alleen al daarom is het belangrijk te kijken naar de bestaande ondergrond, en welke bestaande mogelijkheden deze biedt. De kenmerken van de bodem nemen we mee in ontwerpkeuzes.

Bij de herinrichting of aanleg van een weg is een goede inpassing in het landschap van wezenlijk belang. Een slinger in de weg vanwege inpassing van bestaande natuur, remt bijvoorbeeld net zo goed af als een rechte weg met drempels. Bermen langs de weg dragen bij aan waterberging en aan de faunatrek. Daarnaast dragen bermen bij aan het vergroten van de biodiversiteit door groene verbindingen

te leggen en het toepassen van diverse vegetatietypen en beheer.

Door groen zoveel mogelijk te centreren en te verbinden creëer je een optimale biodiversiteit. Solitaire bomen of kleine, versnipperde plantvakken geven flora en fauna een stuk minder kans. Nederland is een waterland en we hebben veel sloten en kronkelende beekjes. Deze komen in een speels ontwerp goed tot hun recht, zeker als er mooie natuurlijke oevers worden gerealiseerd die bijdragen aan zowel waterberging als vergroting van de natuurwaarden.

Groeiplaatsen en ijsvogelwanden

Een mooi voorbeeld van een project waar natuurinclusief bouwen en natuurvolgend ontwerpen een centrale rol speelden, is de

renovatie van het Peulenpark in Hardinxveld-Giessendam. Samen met een bewonerswerkgroep hebben we hier een plan voor gemaakt. Hierin is rekening gehouden met het bestaande groen, dit is zoveel mogelijk behouden gebleven. Alleen zieke of dode bomen zijn verwijderd. Voor de start van de ontwerpwerkzaamheden is een uitgebreid flora- en faunaonderzoek gedaan waarbij vooral aandacht was voor beschermde vogelnesten en de aanwezigheid van vleermuizen. Omdat in het gebied ook ijsvogels aanwezig zijn, is er een ijsvogelwand gerealiseerd. Voor de beplanting is gekozen voor inheemse soorten die passen in het gebied en de aanwezige watergangen zijn behouden gebleven. Ze dragen bij aan een nog mooiere en natuurlijkere uitstraling van het Peulenpark.

Uniek binnen dit project is dat omwonenden nauw betrokken zijn bij de planvorming en uiteindelijke uitvoering. Ze hebben meegedacht over het beplantings- en groenplan en zelfs geholpen bij de verschillende werkzaamheden. Zo assisteerden bewoners bij het aanplanten van bloemen en planten. Ook hebben ze geholpen met het maken van takkenrillen voor insecten, zoogdieren, vogels, paddenstoelen, mossen en diverse plantensoorten. Er is tevens een poel gegraven waar insecten, amfibieën en planten hun onderkomen hebben. In onze visie is participatie een wezenlijk onderdeel voor het versterken maar met name ook het in de toekomst behouden van de gecreëerde natuurwaarden.

Bij de herinrichting van straten besteedt KYBYS veel aandacht aan het behoud van groen. Bijvoorbeeld bij de herinrichting van de Kampdijklaan in Vught, een woonstraat met structuurbepalende bomen. Er is uitgebreid onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de bestaande bomen en de gevolgen van de herinrichting. Door in het ontwerp meer ruimte te geven aan de bomen en de groeiplaats kwalitatief te verbeteren, kunnen de bomen zich beter ontwikkelen en wordt verdere wortelopdruk zoveel mogelijk voorkomen. Door hier al in een vroeg stadium over na te denken kan de boom nu en in de toekomst een goede bijdrage leveren aan het klimaat en de leefomgeving.

Begraafplaatsen, sport en natuur: een goede match

Ook binnen onze sportprojecten speelt natuurinclusief een grote rol. Zo hebben wij

Een slinger in de weg vanwege inpassing van bestaande natuur remt net zo goed af als een rechte weg met drempels

"In ons onderzoek en advies hebben we rekening gehouden met het natuurgebied; de nieuwe drainage heeft geen negatieve invloed op de omliggende natuur"

bijvoorbeeld voor de fusievereniging EGS'20 een nieuw sportpark technisch voorbereid. Voor de start van de werkzaamheden is onder andere een natuuronderzoek uitgevoerd. Zo konden we bij de herinrichting rekening houden met het inpassen van de aanwezige natuurwaarden. Bij de bouw van het clubgebouw is ruim compensatie aan vleermuisverblijfplaatsen aangebracht én de tijdelijke vleermuiskasten hebben een permanente plek gekregen in en rond het sportpark. Door te kiezen voor wadi's aan de randen van het sportpark wordt gezorgd voor lokale hemelwateropvang, waarmee lokale verdroging wordt tegengegaan en er geen versnelde afvoer op het omliggende watersysteem ontstaat wat wateroverlast benedenstrooms

voorkomt. In het nabijgelegen Bernheze hebben we een sportveld voorbereid dat niet wordt besproeid, maar van onderaf vochtig wordt gehouden. Verneveling leidt tot een hoog waterverbruik, het van onderaf vochtig houden van het veld is een stuk duurzamer.

Begraafplaatsen en natuur lijken op het eerste gezicht misschien weinig met elkaar te maken te hebben. En dat terwijl juist begraafplaatsen vaak prachtige bomen, bloemenvelden en planten hebben. Voor ons is het vanzelfsprekend om daar ook rekening mee te houden in al onze projecten op begraafplaatsen. Een mooi voorbeeld is begraafplaats De Lichtenberg in Bavel. Het drainagesysteem werkte daar niet zoals zou

moeten. In het naastgelegen Ulvenhoutse Bos (een Natura 2000-gebied) werd in het kader van natuurherstel ook nog de grondwaterstand verhoogd, wat gevolgen had voor de begraafplaats. In ons onderzoek en advies hebben we rekening gehouden met het natuurgebied en de nieuwe drainage heeft geen negatieve invloed op de omliggende natuur.

Omarm de natuur!

Er zijn dus volop mogelijkheden om de aanwezige natuur te benutten binnen alle ruimtelijke projecten. Of het nu gaat om woningbouw, de aanleg van nieuwe wegen, het opwaarderen en herinrichten van de openbare ruimte, de inrichting van sportvelden of begraafplaatsen: natuur is overal aanwezig en verdient het om in tact te blijven en – nog beter – te worden versterkt. Door dit gegeven bij elk ruimtelijk project in het achterhoofd te houden, raken natuur, duurzaamheid en klimaatadaptatie écht verweven in je DNA.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!